

OMUZLUK KULLANIMINDA KEMANCININ ANATOMİK YAPISININ BELİRLEYİCİ ETKİSİ

NURBANU AYTEKİN ZEYTİNCİ
Araş. Gör., İstanbul Üniversitesi
Devlet Konservatuvarı, Keman Bölümü
nurbanuaytekin@hotmail.com

ÖZ

Omuzluk, keman ve viyola gibi üst vücutta tutularak icra edilen yaylı enstrümanlarda enstrümanın altına omuz yüksekliğini eklemek, sol omzun kaldırılmasını engellemek ve performans sırasında enstrümanın kaymasını önlemek amacıyla kemancıya daha rahat bir vücut duruşu sağlamak için kullanılır. Bu çalışmada omuzluğun ne amaçla kullanılması gerektiği ile ilgili genel bilgi verebilmek hedeflenmiştir. Yapılan literatür taraması kapsamında kaynakların omuzlukla ilgili görüşleri üç kategoride incelenmiştir. Omuzluk kullanılmadığında özellikle uzun boyunlu kemancılarda keman tutuşunun nasıl sağlandığı ve enstrümana gerekenden fazla yükseklik oluşturma amaçlı kullanıldığında omuzluk kullanmanın olumsuz etkileri ortaya konmuştur. Doğru amaç ile kullanıldığında omuzluğun olası kas-iskelet sakatlanmalarının önüne geçtiği belirlenmiştir. Tüm bu bulgular ışığında yumuşak ya da sert omuzluk kullanımında tamamen kişinin bireysel anatomik özelliklerinin belirleyici olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Keman, omuzluk, vücut sağlığı.

ADAPTATION OF SHOULDER REST USE ACCORDING TO PERSON

ABSTRACT

Shoulder rest is an accessory, which could be attached to instruments such as violin and viola to add height to the shoulder, to avoid elevating left shoulder, to prevent the instrument from slipping during the performance and to provide a more relaxed body posture. The aim of this study is to give general information about the purpose of using shoulder rest. Within the scope of literature review, the opinions of the sources on the shoulder rest were examined in three categories. It has been described, how to get hold of the violin by the long-necked players, when the shoulder rest is not used and it has been put forth the negative effects of using shoulder rest, when the shoulder rest is used to create excessive height. It has been determined that when used correctly, the shoulder rest avoids possible musculoskeletal injuries. According to all these findings, it has been concluded that individual anatomical characteristics must determine the use of soft or hard shoulder rest.

Keywords: Violin, shoulder rest, body health.

Keman ve viyola, kontrabas ve çello gibi zemine sabitlenerek icra edilen enstrümanlar değildir. Bu iki enstrüman çene ile köprücük kemiği ya da çene ile omuz arasında tutularak iki çalış pozisyonunda da icra edilebilmektedir. 19. yy (Romantik Dönem) keman literatürü, önceki yy'lara kıyasla virtüözite sağ ve sol el teknik becerisi gerektirir. Bu bağlamda 19. yüzyıl, keman metotlarında enstrümanı üstten ve alttan sabitlemeye, desteklemeye yönelik icat ve arayışların başladığı yüzyıl olmuştur.

Enstrümanın üzerine çeneyi yerleştirmek, enstrümanı icra sırasında çene ile sabitlemek ve enstrümanı tutarken boyunda oluşabilecek kas gerginliklerinin önüne geçmek adına günümüzde "çenelik" adı altında kullanılan aparat, 19. yy'da Louis Spohr tarafından icat edilmiştir (Spohr, 1832: 4). Aynı yy'ın giderek zorlaşan repertuarı özellikle uzun boyunlu, geniş ve eğimli omuz yapısına sahip kemancılarda, omzun kaldırılmasını ve kemanın omuzdan kaymasını engellemek adına enstrümanın alttan desteklenmesi ihtiyacını doğurmuştur. 19. yy'da yaşamış P. Baillot, L. Auer ve çağdaşlarının yumuşak ya da sert materyallerin omuzluk amacıyla kullanılmasının gerekliliğine ilişkin yaptıkları olumlu ve olumsuz görüşlerden bu dönemde yazılmış metotlar arasında enstrümanın alttan desteklenmesi ile fikir farklılıkları olduğunu görülür.

Günümüzde de omuzluk kullanılmasının gerekliliği kemancılar arasında hala fikir farklılıklarının devam ettiği bir konudur. 19. yy'dan günümüze kaynaklar omuzluk kullanılmasının gerekliliğine ilişkin üç farklı görüş belirtmiştir. Birinci kategorideki kaynaklarda omuz ile enstrüman arasında boş kalan mesafenin materyal ya da omuzluk kullanılarak doldurulması fikrine karşı çıkmış ve anatomik özellikleri farklı kemancılara enstrüman haricinde boş kalan mesafeyi çeneliği yükselterek doldurması önerilmiştir. İkinci kategorideki kaynaklar kemancının omuzluk kullanma gerekliliği konusunda anatomik özelliklerin belirleyici olduğunu ve özellikle uzun boyunlu, geniş ve eğimli omuz yapısına sahip kemancıların mutlaka omuzluk kullanması gerektiğini belirtmiştir. Üçüncü kategorideki kaynaklar omuzluğun yükseklik sağlama amaçlı kullanımından ziyade omuzla enstrüman arasındaki boş mesafeyi doldurup enstrümana eğim verme amaçlı kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Kendi içinde icracının fiziksel rahatlığının düşünülmesi haricinde üç kategorinin görüşleri ve argümanları birbirinden tamamen farklıdır.

OMUZLUK KULLANIMINDA KEMANCININ ANATOMİK YAPISININ BELİRLEYİCİ ETKİSİ

19. yy'da yaşamış P. Baillot, L. Auer ve çağdaşlarının omuzluğun gerekliliğine ilişkin görüşleri kemanın bu yy'da omuzluklu ve omuzluksuz olmak üzere iki şekilde icra edilmekte olduğunu gösterir. Ancak metotlarda omuzluk adı altında tanımlanan materyalleri vatka, sünger, minder ve katlanmış kumaş gibi yumuşak materyaller oluşturur. Günümüzde yumuşak formda tasarlanmış, ya da yumuşak materyallerden oluşturulan desteklere yumuşak omuzluk adı verilir.

20. yy'da, 1932'de M. Medakovic, günümüzde kullanılmakta olan sert omuzluğun benzerini icad etmiştir (Medakovic, 2014). Özellikle 20. yy'ın sonu ile 21. yy'ın başlarında sert omuzluk modelleri ve kullanımı gittikçe yaygınlaşmıştır. Günümüzde kullanılan sert

omuzluğu tahta, çelik ve plastik gibi sert maddelere yapıştırılmış sünger ya da ped ve bu omuzluğu enstrümana takmak için sağ ve sol ucundaki ayaklar oluşturur. 19. yy'dan günümüze kaynaklar omuzluğun kullanımının gerekliliğine ilişkin 3 farklı kategoride görüş belirtmiştir.

Birinci kategorideki kaynaklar, fiziksel rahatlık sağlamaması, enstrümanın sırt kısmına temas etmesinin ton kalitesi üzerindeki olumsuz etkisi, Barok geleneklerine uyum sağlama ve kullanılan aparatın görünümü nedeniyle omuzluk kullanılmasına karşı çıkmıştır. Ünlü pedagog Y. Menuhin icra sırasında omuzluğun omuzda gerginlik yarattığını düşünerek kemancıların omuzluk kullanmasını onaylamamıştır. Menuhin, aktif haldeki kas grubuna bir cisim tarafından basınç uygulandığında kaslarının gerileceğini düşündüğü için omuzluk kullanımını tasvip etmemiştir, ancak uzun boyunlu ve köprücük kemiği belirgin olmayan kemancıların anatomik özellikleri göz önünde bulundurulduğunda durumun değişiklik gösterebileceğini belirtmiştir (Menuhin, 1972: 53).

Macar pedagog L. Auer'in konuyla ilgili tutumu Menuhin'e göre daha katıdır. Auer, omuzluğun enstrümanın sırt kısmının titreşimini engelleyerek sesin absorbe olmasına neden olduğunu savunmuştur (Auer, 1926: 10). "Violin Playing as I Teach it" isimli metodunda Auer, omuzluk kullanmanın kötü bir alışkanlık olduğu yönünde görüş belirtmiştir (Auer, 1921: 32).

Viyola pedagogu William Primrose, omuzluğun enstrümanı tek çalış pozisyonunda sabitlemesi gibi nedenlerden ötürü sert omuzluğun kullanılmasını önermemiştir; o, icra sırasında viyolayı yanal olarak hareket ettirebilmeyi tercih etmiştir. Primrose'a göre omuz ve çene mengene gibi kullanılmamalıdır (Dalton, 1988: 53). Diğer taraftan öğrencileri omuzluğa ihtiyaç duyduğunda Primrose, omuzluk kullanmamaları gerektiği konusunda öğrencilerine asla baskıcı davranmamıştır. Viyola profesörü Pamela Goldsmith, Primrose ile ders sırasında omuzluk ile ilgili yaşadığı bir anektodu P. Tietze'nin makalesinde paylaşmıştır. Goldsmith öğrencilik yıllarında Primrose ile ders yaparken Primrose onun omuzluk kullanmasını eleştirmiş, erkek solistlerin asla omuzluk kullanmadığını söylemiştir (Tietze, 2000: 77). Goldsmith ise solist ya da erkek olmadığını, omuzluk kullanmadan kendini rahatsız hissettiğini belirtmiştir. Primrose bir daha konuyu asla açmamıştır (77).

Keman pedagogu P. Rolland'ın sert omuzluklarla ilgili görüşü Primrose'unkinden daha katıdır. Rolland, çok fazla yükseklik sağlaması, icracının bedenini sık sık kullanılan desteğin şekline uydurma çalışma eğiliminde olması, kemancının genel duruşunda gerginliğe ve enstrümanın yanlış konumlandırılmasına yol açması gibi nedenlerden dolayı sert omuzluk kullanmayı öğrencileri de dahil onaylamadığını ileri sürmüştür (77).

Barok dönem keman icrası üzerine uzmanlaşmış Elizabeth Wallfisch, hem fiziksel rahatlık, hem de gelenekselliğin gözetilmesi gibi nedenlerden dolayı çenelik ya da omuzluk kullanmadığını belirtmiştir (Wallfisch, 2004: 906-7) Kemanın eğik yerleşmesini sağlamak ve kaymayı önlemek için, kemancının omzunun şekline göre ayarlanmış güderi bir dolgu kullanmayı ve enstrümanın doğrudan deriye yerleştirilmesini tavsiye etti (907-909).

Omuzluk kullanılmadığında kemancının omzu ile çenesi arasında kalan boş mesafenin (özellikle uzun boyunlu kemancılarda) nasıl doldurulduğu; omuz kaldırma, boynu yana yatırma gibi enstrümanı sabitlemeye yönelik oluşabilecek duruş problemlerinin nasıl engellendiği konusu G. Frisch ve L. Denig tarafından yazılan bir makalede ele alınmıştır.

Keman ve viyolada çenelik yerleştirme sisteminin geliştirilmesine öncülük eden araştırma Kuzey Virjinya bölgesinde, yaklaşık elli keman öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Denig ve Frisch, çeneliğin çanak kısmının kemancının çene kemiği çizgisine uyması gerektiğini savunmuş, bu bağlamda öğrencilerin çene şekillerini kendi içinde kemikli, orta ve etli olmak üzere üç temel kategoriye ayırmıştır (Frisch and Denig 2006: 4).

Araştırma sırasında öğrencilerin farklı modellerde sert omuzluk kullandıkları ya da kullanmadıkları araştırmacılar tarafından not edilmiş; omuzluğun şeklinin, yerleşiminin ve vücuda yerleştirildiğinde ortaya çıkan sonuçların öğrenciden öğrenciye değişiklik göstermesi nedeniyle yükseklik gereksiniminin omuzluk yerine bir çenelik tarafından karşılanmasına karar verilmiştir (5). Çeneliklerin yükseklikleri 5, 10, 15, 20 veya 25 mm'lik 'kaldıraçlar' ile arttırılmıştır. Araştırmada kullanılan 8 adet çenelik, Rolland'ın daha önce icracılara iyi hizmet verebilmek için kullandığı çenelik modelleri arasından seçilmiştir (5). Montaj sürecinde, yükselti boyunu belirlemek için öğrencinin boynu ölçülmüştür. Çene kemiği şekline göre bir çanak seçilmiş, daha sonra yükseltiyle eşleştirilmiş; her öğrencinin çene kemiğinin şekli çizilmiş ve hangi model çeneliğin en uygun olduğu kaydedilmiştir (6).

İkinci kategorideki kaynaklar kemancının omuzluk kullanmasının gerekli olup olmadığı konusunda anatomik özelliklerin belirleyici olduğunu, ancak özellikle uzun boyunlu öğrencilerin omuzluk kullanmalarının gerekliliğini de vurgulamıştır. Bir çalışmada tıp uzmanları Charles Levy ve diğerleri, sert omuzluk kullanımının kas gerginliği üzerinde yarattığı etkiyi araştırmıştır. On beş kemancının kas aktiviteleri omuz destekli ve omuzluksuz enstrüman çalarken iki koşul altında ölçülmüş: çalışma sırasında tüm kemancılarda aynı tip Kun marka sert omuzluk kullanılmış ve kemancılardan konforlarına göre omuzluğu ayarlamaları istenmiştir (Levy et al., 1992:104). Her iki koşulda katılımcılara kemanı sadece çalış pozisyonunda tutma, birinci pozisyonda bir pasaj icra etme ve pozisyon geçişleri içeren bir pasaj icra etmeden oluşan üç görev verilmiştir. Çalışma sırasında kemancıların boyun uzunlukları ve omuz genişlikleri de ölçülmüştür. Araştırmacılar omuzluğun özellikle uzun boyun ve geniş omuzları olan kemancılarda kas aktivitesini -dolayısıyla kas gerginliğini- azaltmaya yardımcı olduğunu keşfetmiştir (108). Çalışmanın sonucunda omuzluk kullanmanın özellikle sternokleidomastoid¹ ve trapezius² bölgelerinde oluşabilecek kas-iskelet problemleri olasılığını azalttığı ortaya çıkmıştır (109).

¹ Sternokleidomastoid Kaslar:Boynun iki yanında, kulakların arkasından göğüs kemiği ve köprücük kemiği birleşimine uzanan büyük kaslar; bunların kısılması boyun çarpılmasına (trotikollise) yol açabilir.

² Trapezius: Üçgen şeklinde bir sırt kasıdır.

Fransız pedagog Pierre Baillot, 19. yy'da erkek smokinlerinin bir parçası olan vatkanın enstrümana alttan desteği kolaylaştırdığını kabul etmiştir. Bu gibi kıyafetleri giymeyen kadınlar ve çocuk kemancıların, giysilerinin omuz kısmının içine kalın bir mendil ya da minder yerleştirmelerini önermiştir (Baillot 1835:26).

Keman pedagogu Pavel Bytovetszki "How To Master The Violin" adlı kitabında, omuzluk kullanmayı öğrencilerin çene ve omuz yapılarındaki farklılıkları göz önünde bulundurarak dört farklı sınıfa bölerek açıklamıştır. Bytovetszki'ye göre ilk sınıftaki öğrenciler kısa boyun ve kare omuz yapısına sahiptir. Bu öğrenciler enstrümanı omuzları ve çeneleri arasındaki boşluğa kolay bir şekilde, doğru pozisyonda oturabilir, bu öğrenciler için desteğe ihtiyaç yoktur (Bytovetszki, 1917: 15). İkinci sınıftaki uzun boyunlu ve kare omuzlu öğrenciler ile üçüncü sınıftaki kısa boyunlu ve eğimli omuz yapısına sahip öğrencilerin enstrüman ve omuzları arasında oluşan boşluğu kapatılmak amacıyla mendil kullanmalarını önermiştir (15). Bu tip özelliklere sahip öğrenciler özellikle pozisyon geçişlerinde daima enstrümanın kayma tehlikesi ile karşı karşıyadır, bu nedenle destek kullanmaları tavsiye edilebilir ancak böyle bir durumda en doğru kararı öğrenci ve öğretmenin vermesi gerekir. İki ve üçüncü sınıftaki özelliklere sahip öğrencilerde doğru tutuşu belirlemek için çok dikkatli düşünülmeli, omuzluk kullanıp kullanılmayacağına kararını buna göre verilmelidir, aksi takdirde yanlış bir kararın sonucu olarak çene ile ekstra güç kullanma zorunluluğu oluşur ve çenenin alt kısmında ağrılar meydana gelir (15). Son sınıftaki öğrenciler eğimli omuz ve uzun boyuna sahiptir, bu öğrenciler için destek kullanmak zorunludur. Ceket giymeyen kadın öğrenciler, vatkanın sağladığı avantajlardan yoksun kaldıkları için destek kullanmak mecburiyetindedir (16).

Ünlü Macar keman pedagogu Carl Flesch, özellikle uzun boyunlu kemancıların omuz desteği kullanmaları gerektiğini kabul etmiştir. Uzun boyunlu kemancılarda sol omuzun kaldırılmasının ancak bu şekilde engellenebileceğini belirtmiştir (Flesch, 1939 :15). Ünlü keman pedagogu Ivan Galamian, "Principles of Violin Playing and Teaching" isimli metodunda enstrüman desteğinin kişiye göre değişmesi gerektiğini, ancak özellikle uzun boyunlu kemancıların omuzluk kullanmalarının gerekliliğini savunmuştur (Galamian, 1985: 13). Galamian'a göre enstrümanın nasıl tutulacağına dair konulmuş hiçbir kesin kural olmaması gerekir. Bazı sanatçılar enstrümanı tamamen omuz ve baş ile destekler, belli ki bu şekilde rahat eder. Bazıları ise çenenin pozisyon geçişlerinde aktif görev almasını sağlayarak kemana köprücük kemiğine dayar, enstrümana destek vermeyi de sol ele bırakır. Uzun boyunlu kemancılar için omuzluk kullanımı en akıllıca çözümdür (13).

Rus pedagog Yuri Yankelevich, bir ped kullanmanın enstrümanı tutmak için daha avantajlı koşullar yarattığını ve pedin omuzun kaldırılmasından kaynaklanan gereksiz gerginliği ortadan kaldırdığını savunmuştur (Yankelevich, 2016:18). Yankelevich, ped kullanılmadığında geniş ve özellikle eğimli omuz yapısına sahip kemancıların omuzlarını kaçırmaz olarak kaldıracaklarını belirtmiştir (18).³

³ Ibid.

Ünlü keman virtüözü Yehudi Menuhin kemancılık hayatı boyunca omuzluk kullanmamış olmasına karşın daha önceden de belirtildiği gibi uzun boyunlu ve 'köprücük kemiği belirgin olmayan' kemancıların yastık veya katlanmış bir kumaş kullanmaları gerektiği yönünde tavsiye vermiştir, ancak kullanılan materyalin cilde temasının herhangi bir basınç uygulamadan ve nazikçe olması gerektiğini de eklemiştir (Menuhin, 1972: 53).

Üçüncü kategorideki kaynaklar ise omuzluğun özellikle uzun boyunlu kemancılarda yükseklik sağlamak amacıyla kullanılmasına karşı çıkmış, ancak enstrümanı sabitlemesi, eğimini ayarlaması ve enstrümanla omuz arasındaki boş kısmı doldurması gibi nedenlerle omuzluğun kullanılması gerektiğini kabul etmiştir.

Biyomühendisler Marco Rabuffetti ve diğerleri bir araştırma makalesinde omuzluk kullanmanın üst vücut pozisyonuna etkisini araştırmıştır. Araştırmada kemancıların belirli kas grupları önce omuzluksuz, sonra en düşüğe ayarlanmış Kun marka omuzluk ile ve son olarak en yükseğe ayarlanmış Kun marka omuzluk ile gam çalarken hareket analizi metodolojisi ile üç koşulda ölçülmüştür (Rabuffetti et al., 2007: 58). Araştırmacılar, daha yüksek ayarları kullanırken değerlerin çoğunun anatomik referans değerlerine daha yakın olduğunu bulmuştur (64). Bununla birlikte, katılımcıların sol omzunun fleksiyonu⁴ ve sol ön kolunun pronasyonu⁵ artmıştır, ki bu da zararlıdır; araştırmacılar uygun bir omuzluk yüksekliği aranmasının dengeleme değerini içerdiği sonucuna varmıştır (64).

C. Roberts, makalesinde keman öğretmeni Barbara Greenberg'in omuzluğun kullanım amacı ve zararları ile ilgili düşüncelerine atıfta bulunmuştur. Greenberg, enstrümanın tüm yüzeyini yükseltmenin zararlı sonuçları olması nedeniyle omuzluğun enstrümanı yükseltme amaçlı kullanılmasına karşı çıkmıştır (Roberts, 2014). Greenberg'e göre omuzluğun sürtünme-tutuş sağlama ve enstrümanın sırtıyla göğüs duvarı arasındaki boşluğu doldurma olmak üzere iki fonksiyonu olmalıdır (Roberts, 2014).

Tıpkı Greenberg gibi C. P. McCullough'da, omuzluğun çene ve köprücük kemiği arasındaki tüm boşluğu dolduracak şekilde enstrümana yükseklik sağlama amaçlı kullanılmaması gerektiğini belirtmiştir. Omuzluğu bu şekilde kullanmanın kemancının kafasının geriye doğru eğilmesine ve A.O. eklemi⁶ hareketsiz hale getirdiğine inanmıştır. (McCullough, 1996: 40).

Taylor, omuzluğun isteğe bağlı olduğunu ve yükseklik oluşturmak için kullanılmaması gerektiğini ileri sürmüştür (Lacraru, 2014: 50) Taylor'a göre omuzluğun çeşitli kemancılar için enstrüman sabitleme, enstrümanın sağa doğru eğimini sağlama ya da enstrüman tuşesinin yatay konumunu sağlama gibi farklı işlevleri olmalı ve omuzluk köprücük kemiğinin ortasından sternumun üst kısmına uzanan bir "kama"⁷ gibi olmalıdır. Omuzluğun belirtilen alanın gerisine yerleştirilmesi akromiyona ve sternumun alt kısmına baskı yapmasına olanak verir (50). Taylor, enstrümanı çapraz olarak kafa ve omuz

⁴ Fleksiyon: Kolun önden omuz yüksekliğine kaldırılması.

⁵ Pronasyon: İçe dönme manasında kullanılan tıbbi terim.

⁶ Atlanto-okspital eklem: Osoccipitale (alt kafa kemiği) kondili ile birinci boyun omurunun üst yüzeyi ile birinci boyun omurunun üst yüzünün oluşturduğu eklemdir.

arasında sıkıştırmanın boyunda gerginlik oluşturmamasının yanı sıra sol eli de olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Ana desteğin omuzluk yerine çenelikle sağlanması gerektiğini düşünmüştür (50)

Bir makalesinde Dinwiddie, somatoloji ilkelerine dayanan bir yerleştirme sistemi önermiştir. Yazarın amacı, farklı vücut tipleri için standart bir destek sistemi oluşturarak keman ve viyola öğretmenlerine yardımcı olmaktır. Makalede vücut tipleri somatoloji ilkelerine göre endomorfi ("vücudun yumuşaklığı"), mezomorfi ("karesel sert vücut") ve ektomorfi (narin özellikler) olmak üzere üç kategoriye ayrılmıştır (Dinwiddie, 2007: 39). Yazara göre çoğu insanda bir kategori daha baskındır, ancak diğer kategorilerin özellikleri de görülebilmektedir. Dinwiddie genellikle omuzluk desteği kullanmak yerine enstrümanın omuzluksuz köprücük kemiği üzerine önermiştir; dolayısıyla bunu belirtmediği halde omuzluğu yükseklik oluşturmak amacıyla önermediği sonucuna varılabilir.

Birinci kategorideki kaynaklardan Menuhin kendi ve öğrencileri dahil sert omuzluğu onaylamamış olsa da uzun boyunlu ve köprücük kemiği belirgin olmayan öğrencilerin omuzluk kullanması gerektiğini düşünerek hem birinci, hem de ikinci kategoride fikir belirtmiştir. Goldsmith'in viyola pedagogu Primrose ile olan anısı değerlendirildiğinde ünlü pedagogun omuzluk konusunun kişiye göre uyarlanması konusunda diğer pedagoğlara kıyasla daha esnek bir tavır sergilediği görülür.

İkinci kategorideki kaynakların görüşü özellikle uzun boyunlu kemancıların boyunlarıyla enstrüman arasındaki boş mesafeyi kapatmaları amacıyla omuzluk kullanmaları gerektiği yönündedir. Kaynakların uzun boyunlularda omuzluk kullanmanın gerekliliğine ilişkin hemfikir olmalarının yanı sıra kemancının omuz şeklinin belirleyiciliğine ilişkin görüşleri kendi içinde birbirinden farklılık gösterir. Charles Levy omuzların geniş yapıda, Bytovetszki ise eğimli yapıda olması gerektiğini belirtmiştir. Menuhin geniş ya da eğimli omuz yapısından ziyade, köprücük kemiği belirgin olmayan kemancıların omuzluk kullanması gerektiğini savunmuştur.

Üçüncü kategorideki kaynaklar ise omuzluğun özellikle uzun boyunlu kemancılarda enstrümana yükseklik sağlamak amacıyla kullanılmasına karşı çıkmış, ancak enstrümanı sabitlemesi, eğimini ayarlaması ve enstrümanla omuz arasındaki boş kısmı doldurması gibi nedenlerle omuzluğun kullanılması gerektiğini kabul etmiştir. Bu kaynakların bir kısmı omuzluğun bu şekilde yanlış kullanımının sol kolun üst ve ön kısımlarında, boyun omurunun üst kısmında, boynun iki yanında ve göğüs kemiğinde çeşitli olumsuz etkilerini saptamıştır. Bu pedagoğlardan Taylor, ana desteğin omuzluk yerine çenelikle sağlanması gerektiğini eklemiştir. Dinwiddie, diğer pedagoğlardan farklı olarak omuzluk kullanımını icracının vücut tiplerine göre belirlemiş, makalesinde vücut tiplerini üç kategoriye ayırmıştır.

SONUÇ

Omuzluğun kullanılmasının gerekliliği ile ilgili üç farklı görüş olması, kaynakların kemancının rahatlığını düşünmediği anlamına gelmemelidir. Her kaynak, kemancının fiziksel rahatlığını sağlamak için farklı yöntemlere başvurmuş ve bu yöntemleri destekleyen geçerli argümanlar sunmuştur.

Birinci kategorideki kaynaklar omuzluğu çeşitli nedenlerle onaylamamıştır, ancak her kemancıya aynı kural geçerli olmayabilir. Örneğin geniş çene yapılı, kısa ve geniş boyunlu, kare omuzlu ve köprücük kemiği belirgin kemancılar özellikle sert omuzluğun kullanımına ihtiyaç duymazken, uzun boyunlu, eğimli omuz yapısına sahip ve köprücük kemiği belirsiz kemancılar sert omuzluğa gereksinim duyabilir.

İkinci kategorideki kaynaklar özellikle uzun boyun, geniş ve eğimli omuz yapısına sahip kemancılarda omuzluk kullanmayı önermiştir. Fakat üçüncü kategorideki kaynaklarla kıyaslandığında ikinci kategorideki kaynakların omuzluğu bahsedilen anatomik özelliklere sahip kemancılarda boyun yüksekliğini eklemek amaçlı kullanıldığı ortaya çıkar ki, üçüncü kategorideki kaynaklar sert omuzluğun özellikle enstrümana yükseklik sağlama amaçlı kullanımından ortaya çıkan kas ve iskelet problemlerine değinilmiştir.

Kemancının omuzluğu kullanma amacı enstrüman ile omuz arasında kalan boş mesafeyi doldurmak, sol omzun kalkmasını engellemek ve enstrüman için gereken eğimi sağlamak olmalıdır. Özellikle sert omuzluk kullanımında dikkat edilmesi gereken en önemli konu kullanılan desteğin kemancı için gerekli olup olmadığıdır. Bu amaca yönelik kullanıldığında omuzluk kullanımı tıpta *Primum non nocere*, "Önce, zarar verme!" anlamına gelen Latince bir deyişle bağdaşır. Bu deyiş tıp okullarında öğretilen ana kurallardandır ve hekime her şeyden önce herhangi bir tıbbî müdahalenin yol açabileceği olası zararları hatırlatma vurgusunu taşır.⁸ Bu bağlamda doğru amaca hizmet vererek kullanıldığında yumuşak ya da sert omuzluk, olası sakatlanmaların önüne geçecek kemancıya icra sırasında herşeyden önce gereken bedensel rahatlığı sağlar. İcra sırasında kemana sürtünme sağlamak, omuzla enstrüman arasında kalan boş mesafeyi kapatmak adına çoğu kemancının sert olmasa da yumuşak omuzluk ya da bez kullanması gerekir. Bu bağlamda 'Omuzluk Kullanımında Kemancının Anatomik Yapısının Belirleyici Etkisi' adlı çalışmada yumuşak ya da sert omuzluk kullanımında kişinin bireysel anatomik özelliklerinin belirleyici olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

⁸ https://tr.wikipedia.org/wiki/Primum_non_nocere

KAYNAKLAR

- Auer, Leopold. 1921. *Violin Playing As I Teach It*, New York, Dover Publications.
- Auer, Leopold. 1926. *Graded Course of Violin Playing, Book 1*, New York, Carl Fischer Inc.
- Baillot, Pierre Marie François de Sales. 1991. *The Art of The Violin*, Evanston, IL: Northwestern University Press.
- Bytovetzski, Pavel. L. 1917. *How to Master The Violin, A Practical Guide for Students and Teachers*, Boston, Oliver Ditson Company.
- Roberts, Cristopher. 1 August 2011. "Strings", Accessed March 6, 2014. <https://www.highbeam.com/doc/1P3-2394005581.html>
- Dalton, David. 1988. *Playing the Viola: Conversations with William Primrose*, New York, Oxford University Press.
- Dinwiddie, Liz. 2007. "Set-up: Fitting the Instrument to the Body, When All Bodies Are Different!", *American String Teacher*, 57 (3), 38-40.
- Flesh, Carl. 1939. *The Art of Violin Playing*, New York, Carl Fischer.
- Frisch, Gary and Denig, Lynne. (2006). "Chinrest Choice Based on Jaw Type" Eriřim: Haziran 15, 2017. <http://www.revisemysite.com/pdfs/102-Chinrest-Choice-%20Original.pdf>
- Galamian, Ivan. 1985. *Principles of Violin Playing & Teaching*, New Jersey, A Simon & Schuster Company Englewood Cliffs.
- Lacraru, Emanuela, Maria. 2005. *Supporting Tour Instrument in aBody-Friendly Manner: A Comparative Approach*, Submitted to the Graduate Faculty of the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Musical Arts in School of Music,
- Levy, Charles, et al. 1992. "Electromyographic Analysis of Muscular Activity in the Upper Extremity Generated by Supporting a Violin with and without a Shoulder Rest", *Medical Problems of Performing Artists*, 7 (4):103-109.
- McCullough, Carol Porter. 1996. *The Alexander Technique and the Pedagogy of Paul Rolland*, DMA diss., Arizona State University.
- Medakovic, Mirko. 1932. "Shoulder Rest For Violins" Eriřim: Haziran 15, 2017. (www.freepatentsonline.com/1879386.html)
- Menuhin, Yehudi. 1972. *Violin: Six Lessons with Yehudi Menuhin*, New York, The Viking Press.
- Rabuffetti, Marco et al. 2008, "Experimental Study of the Effects of Postural and Functional Variations and of Chin-Rest Position on Playing Kinematics of Violinists", Paper presented at Ergonomics in Music: 12th European Congress and 3rd International Congress on Musicians' Medicine, Milan, in *Medical Problems of Performing Artists*, 23 (3):136.
- Roberts, Cristopher. 1 August 2011, "How to Find the Perfect Student Chin & Shoulder Rest," Eriřim: Haziran 15, 2017. <https://www.highbeam.com/doc/1P3-2394005581.html>

Rolland, Paul and Mutscher, Marla. 1974. *The Teaching of Action in String Playing: Developmental and Remedial Techniques; Violin and Viola*, Urbana, IL: Illinois String Research Associates.

Spohr, L. 1852. *Spohr's Grand Violin School*, New York, Berry& Gordon.

Tietze, Philip. May 2000. "Finding the Right Set-Up: Advice from the Pros", *American String Teacher*, 50 (2): 74-77.

Wallfisch, Elizabeth. 2004. "Restless World", *Strad*, 115 (1373): 906-909.

Yankelevich, Yuri. 2016, *The Russian Violin School, The Legacy of Yuri Yankelevich*, tr. and ed. M. Lankovsky, Oxford University Press.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Primum_non_nocere